

KÜLAELU

Jändja – väike ja vaikne küla, kus on mõnus elada

Kui otsida internetist andmeid Jändja küla kohta, saab teada, et tema ajalugu ulatub aegade hämarusse – veskipaisu lähedalt liivarinnakult leitud kahe õonestalba ja ühe silmata kivikirve järgi arvatakse, et siin asus kütide ja kalastajate asula juba III ja II aastatuhande vahel e.m.a. Ürikutes on Jändjat esmakordselt mainitud 1564. aastal. 19. sajandi lõpul rajati siia karjamõis. Jändjal on olnud nii jahu- kui saeveski ning aastatel 1896-1962 puidumassivabrik.

SIIVI KORI
rleht@tyri.ee

Kuigi tänaseks on Jändjaga kokku liidetud nii Kandiküla kui Rae, on valla andmetel külas elanikke vaid 49.

Ühel kaunil sügispeeval läksime meiegi seda ilusat ja kuulsat paika vaatama.

Aasa talu

Kui suurelt teelt küla poole keerata, satub peagi väikese roheline majakese juurde, kus kenad lilled ampliga räästaservas ripuvad. Perenaine Urve Vaher ütles, et on külas uus-tulnuk – olnud siin vaid kümme aastat. Varem elas ta Türil, kuid linnas talle ei meeldinud, nii saigi maale kolitud, sest Jändja on tema sõnul igati kaunis koht. Varem käis Urve Vaher Türi –Allikule tööle, kuid pärast seda, kui Termoran oma ukseid kinni pani, on ta kodune. Kuigi tööta on ta olnud juba kuus kuud, naine ei kurda.

Paari aasta pärast saab ta eelpensionile ja siis võib töömõtted peast heita. Abikaasa on juba pensionil. Nii nad seal kahekesi elavad, seltsilisteks koer ja kassid.

Elu maal kulgeb vaiksest ja rahulikult, sest külarahvas on juba keskikka jõudnud – kogu küla peale on ainult üks kooliskäiv laps. Seepärast pole Jändjal ka vilgast seltsielu. Kes selle järele puudust tunneb, seab sammud naaber-külla Laupale.

Mõisa vanas jahilossis elab perekond Tobbi

Aasa talu naabriks on Tammi maaüksus, kus elab koguni kaks peret – Ene Tobbi, kes tuli Jändjale elama 1968.aastal, erastas poole vanast jahilossist ja teine pool kuulub Tiia Reesevile. Tööl Ene Tobbi ei käi, sest on juba aastaid invaliid, abikaasa Enn aga peab pensionipõlve. Tütar Riina ja väimees Ago Kõster käivad autoga Türi tööle. Nendegi lapsed on juba suured – poeg õpib Tallinnas kõrgkoolis infotehnoloogiat ja tütar käib Türi majandusgümnaasiumis. Küla ainus koolilaps saab iga päev kooli valla abiga – buss tuleb talle järele. Kuigi sõit võtab oma aja, on pere sellise elukorraldusega rahul, sest kaunis ümbrus on vaeva väärt.

Mets on kohalik rikkus

Jändja küla üks tun-

tumaid mehi on Lembit Rõõmussaar, kes siin tõsiselt tööd teha rassis – küll kasvatab kartulit, küll müüb küttepuid ja saeb oma saeveskis puitu. Kahjuks on peremees ise sel päeval Paidesse läinud, kuid tema õuelt leidsime suure metsaveoauto, mille juures askeldasid juht ja soome ärimees Harto Matikainen. Matikainen ütles, et on Lembit Rõõmussaarega kaua aega koostööd teinud – tema müüb Rõõmussaarele palke ja ostab viimaselt laudu. Enda kohta rääkis Matikainen, et on ostnud Jändja ja Karjaküla kandist metsi, mille majandamisega nüüd tegeleb.

Talle meeldivad siinset metsad. „Olen pärit Ida-Soomest. Seal on just samasugused laaned, seepärast nad mulle nii meeldivad,” rääkis Matikainen. Ise elab ta Tallinnas ja käib oma valduseid vaatamas vaid päeval, õhtuks aga läheb linna tagasi. „Kui kell viis saab, siis hakkab naine juba helistama, et kuhu sa jääd,” kurtis ärimees. Tal oli plaanis siiakanti suvemajagi osta ja Karjakülas oli üks kohtki juba valmis vaadatud, kuid ootamatult Soomes paran-duseks saadud suvila muu-tis plaane, sest kahte suvekodu Matikainen omale ei taha. Ärimees arvas siiski, et tulevikus võiks siia kanti lastele suvemajad muretse-da – siinsamas naabruseski on üks kena koht künka otsas.

Säreveres elav Margit Valling koos tütre Kirkega käib aeg-ajalt vanemate talul silma peal hoidmas. Valling usub, et kunagi tuleb ta siia päriselt elama.

Praegused rasked ajad Matikainenit ei heiduta. „Puitu läheb alati aja,” arvas ta. „Küll elame ka kehvemad ajad üle, sest elu läheb ju ikka edasi,” lisas Matikainen.

Hing ihkab talusse tagasi

Kui pöörata suurelt maanteelt vasemale, viib tee peagi maja õue, kus askeldas Margit Valling oma tütre Kirkega – söötsid kanu ja tegid muid toimetusi. Selles talus elasid kunagi Margit Vallingu vanemad ja vanemad ning Margiti enda lapsepõlvi möödus siin. Kooliski käis ta kõigepealt Laupal. Nüüd kui Tallinna kõrged koolid selja taga, elab ta Säreveres ja töötab lasteaias.

Paar aastat tagasi läksid ta vanemad manalateele, seepärast käibki ta kodus eest hoolitsemas. Vanematest maha jäänud koer, kassid ja kanad vajavad toitmist ja hooldamist. Päriselt Margit Valling veel Jändjale tagasi tulla ei taha, sest töökoht hoiab Säreveres kinni. Kuid hiljem, pensionipõlves pole see välistatud. Maatööd ta ei karda, sest ta vanemad on alati loomi pidanud. „Paar lehma on meil ikka olnud. Kümme-kond aastat tagasi oli emal ja isal kaheksa kuni kümme lehma – ikka nii kaua, kui neil jaksu oli,” rääkis Margit Valling. Praegu aia taga nosivad pullid on aga hoopis kaugemal elava naab-rimehe Õunapuu omad. „Õunapuu ja Veere peavad

Soomlane Harto Matikainen tunneb end Jändja-kandis koduselt. Tal on plaanis siia ka suvilakrunt muretse-da.

tal siiani ja saavad kenasti hakkama,” rääkis Valling oma küla kuulsamatest talunikest.

Sügis on metsad kuldeks maalinud

Kui päike pilve tagant välja tuli, muutus ümbruskond eriti kauniks – met-

sas oli nii pruuni kui kuldset, kohati ka mõni punane laik. Sügispäikese kiirtes oli Jändja eriti kaunis. Kuigi väike ja vaikne, saab küla endaga igati hakkama ja pole karta, et ta tühjaks jääks.

Jändja vana veskitamm pakub Pärnu jõel kanuutajatele veidi ekstreemsust. Kuid tammilt alla tormavat vett on ka niisama ilus vaadata – eriti praegu, sügisel ajal.

3x Merit Männi